

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับตั้งแต่มีการวางแผนพัฒนาประเทศตั้งแต่ พ.ศ. 2493 เป็นต้นมา ได้มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติมาเป็นลำดับ จนกระทั่งในปัจจุบันมีสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 135 แห่ง (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2546: 14) และมหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นกลุ่มมหาวิทยาลัยที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นเป็นกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏจำนวน 41 แห่ง (พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547) มีประเด็นปัญหาที่มีผลการวิเคราะห์สถานการณ์การจัดการศึกษาและที่มีผลต่อกระบวนการผลิตบัณฑิตในสถานศึกษาทุกระดับ พบว่ามีปัญหาที่วิกฤติซึ่งควรนำมาพิจารณากำหนดเป็นยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง มีจำนวนทั้งสิ้น 33 ปัญหา และที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการจัดการศึกษาศึกษาทั่วไปในระดับอุดมศึกษา (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์, 2546: 6-8) คือ

1. การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และกระจายความรู้สู่สถานศึกษา ชุมชน และสังคมไทย ยังทำได้ไม่มาก การขยายโครงสร้างพื้นฐานด้านสื่อทุกประเภท ไม่ครอบคลุมพื้นที่และกลุ่มประชากรทั่วประเทศ การพัฒนาเนื้อหาสาระผ่านสื่อที่เอื้อต่อการเสริมสร้างปัญญา แนวคิด การพัฒนาศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และ วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี สำหรับประชาชน ยังมีน้อย

2. ความเสื่อมถอยทางด้านศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามระบบวิถีชีวิตที่ดีงามของคนไทย และการละเลยต่อคุณค่าของศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และภูมิปัญญาไทย ถูกครอบงำโดยวัฒนธรรมต่างชาติ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้เพื่อการจัดการเรียนรู้ยังดำเนินการค่อนข้างน้อย

3. การผลิต พัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ไม่เอื้อต่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด ขาดการส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพครูที่มีคุณภาพทั้งด้านการผลิต การพัฒนา และการบริหารงานบุคคล

4. หลักสูตร วิธีการเรียนการสอน อุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน การวัดผล ประเมินผล ยังไม่เอื้ออำนวยต่อการสร้างคนดี คนเก่ง หรือให้มีความรู้คู่คุณธรรม เพราะกระบวนการเรียนรู้ ยังขาดการบูรณาการระหว่างความรู้ ความเข้าใจ เพื่อการพัฒนาด้านสติปัญญา ทักษะอาชีพ กับการพัฒนาจิตใจทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรม

ปัญหาเรื่องความเสื่อมถอยทางด้านศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามระบบวิถีชีวิตที่ดั่งงามของคนไทย เป็นประเด็นปัญหาหลักที่สถาบันอุดมศึกษาได้รับการวิพากษ์วิจารณ์จากสังคมอยู่ในขณะนี้ อุดลย์ วิริยเวชกุล (2541: 9-13) สรุปถึงคุณภาพของบัณฑิตไทยจากมุมมองของผู้เกี่ยวข้องหลายคน กล่าวสรุปถึงภาพรวมของการศึกษาไทยว่า คุณภาพการศึกษาไม่ได้มาตรฐาน ภาษาอังกฤษไม่ดี ไม่รู้จักประชาธิปไตย อาจารย์มหาวิทยาลัยยังใจแคบและทำงานร่วมกันไม่ได้ มหาวิทยาลัยอันเป็นชุมชนของผู้ทรงความรู้ นั้น แท้ที่จริงแล้วมีวิญญูณเป็นทาส ระบบการศึกษาที่ไร้ปัญญา มีโครงสร้างทางการศึกษามาก ครูสอนไปเรื่อยแต่ไม่มีปัญญา เพราะหมดทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นประถม มัธยม อุดมศึกษา เป็นสภาพที่ไร้ปัญญา

จรัส สุวรรณเวลา (2545: 48-49; 2547:31-34) สรุปว่าคุณลักษณะของบัณฑิตเมื่อเป็นการลงทุนของสังคม หรือ ชุมชน หรือ ประเทศชาติ ที่สำคัญคือความมีกตัญญูคุณเวทิตา รู้สึกบุญคุณและตั้งใจตอบแทนแก่สังคม อุดมศึกษา จึงมิใช่การสร้างความสำเร็จส่วนบุคคลเท่านั้น แต่เป็นการสร้างความเจริญ และความสุขของสังคม และประชาชนด้วย ในปัจจุบันระบบอุดมศึกษายังมีความอ่อนแออยู่มากในการเข้าสู่สังคมความรู้ซึ่งมีสาเหตุมาจากปัจจัยหลายด้าน เช่น กระบวนการสอนยังมุ่งเน้นการถ่ายทอดความรู้เป็นหลัก เน้นการเพิ่มสาระความรู้ แทนที่จะเป็นการสร้างสมรรถนะและปัญญา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสตอนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา (สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ, 2545ค: 19) ทรงเตือนไว้ว่า

“... การให้การศึกษานั้น กล่าวโดยวัตถุประสงค์ที่แท้จริง คือ การสร้างสรรค์ความรู้ ความคิด พร้อมทั้งคุณสมบัติและจิตใจที่สมบูรณ์ให้เกิดขึ้นในตัวบุคคล เพื่อช่วยให้เขาสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมั่นคงและราบรื่น ทั้งสามารถบำเพ็ญประโยชน์สุขเพื่อตน เพื่อส่วนรวม โดยตามควรแก่อัตภาพ ผู้ทำหน้าที่ด้านการศึกษา ทุกฝ่าย ทุกระดับ ควรจะได้มุ่งมั่นทำงานเพื่อวัตถุประสงค์นี้ ยิ่งกว่าสิ่งอื่น ...”

กระบวนการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาชีพและวิชาพื้นฐานการศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยไทยจึงเป็นประเด็นหัวข้อที่น่าสนใจสำหรับนักบริหารการศึกษาว่า จะจัดการในเรื่องกระบวนการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับวิชาชีพและก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้วิชาศึกษาทั่วไปในระดับปริญญาได้อย่างไร จึงจะมีส่วนสร้างคนให้มีคุณภาพตามที่ต้องการในแผนการศึกษาแห่งชาติ(พ.ศ.2545-2559) สนองต่อการพัฒนาประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545; สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2547ก) และระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามองค์ประกอบที่ 2 การเรียนการสอน ซึ่งมีตัวชี้วัดในการดำเนินงานถึง 6 ตัวชี้วัด และองค์ประกอบอื่นๆที่เกี่ยวข้อง (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2542: 13) และในหมวด 4 แนวการจัดการศึกษาในพระราชบัญญัติการศึกษา

แห่งชาติ พ.ศ. 2542 ตั้งแต่มาตรา 22-30 ระบุถึงแนวทางการจัดการศึกษาว่าต้องยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

กระทรวงศึกษาธิการ ได้ศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องและที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษา ค้นคว้าในแง่มุมมองของการจัดการศึกษารวม 6 ประเด็น มีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาวิชาศึกษาทั่วไป 4 ประเด็น (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์, 2546: 3-6) คือ

1. รูปแบบการจัดการศึกษา ไม่เอื้อต่อการเข้าถึงบริการการศึกษาของทุกกลุ่มเป้าหมาย
2. การจัดการกระบวนการเรียนรู้แนวใหม่ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ยังทำได้ไม่มาก ยังขาดความเชื่อมโยงภูมิปัญญาดั้งเดิมกับวิทยาการสมัยใหม่
3. ความทั่วถึงและความเที่ยงธรรมในการจัดการศึกษา ในภาพรวมต้องเร่งรัดให้การพัฒนาในทุกระดับการศึกษา สำหรับระดับอุดมศึกษาที่เป็นการจัดการศึกษาเพื่อเป็นฐานที่สำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถในการร่วมมือและการแข่งขันของประเทศ จำเป็นต้องเน้นการผลิตบุคลากรตามความต้องการของผู้เรียน ตามความต้องการจำเป็นของประเทศทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ
4. คุณภาพการจัดการศึกษา วิธีการจัดการเรียนรู้ การบริหารสถานศึกษา ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในและกายภาพในสถานศึกษา ยังเป็นจุดอ่อนของการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
5. การใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา เป็นจุดอ่อนของการดำเนินงานที่ผ่านมา การจัดการเรียนการสอนใช้ตัวครูเป็นสื่อหลัก ผู้เรียนไม่ได้รับแรงกระตุ้นการเรียนรู้จากสื่อธรรมชาติ แหล่งการเรียนรู้ เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ประกอบกับสถานศึกษาขาดสื่อที่ทันสมัยและมีคุณภาพ ซึ่งมีไม่เพียงพอสำหรับการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนและผู้สอน
6. การปฏิรูปการศึกษา ได้รับการสนับสนุนการดำเนินงานจากรัฐบาลอย่างชัดเจน แต่ความพร้อมทางด้านการบริหารจัดการทั้งในเชิงของโครงสร้างองค์กร ระเบียบ กฎหมาย ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทางสังคม ยังมีข้อจำกัดที่ต้องเร่งรัดดำเนินการ

หลักสูตรเป็นหัวใจของการจัดการอุดมศึกษา มีความหมายที่แตกต่างไปจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ปทีป เมธาคุณวุฒิ, 2545: 1) เป็นตัวชี้ให้เห็นถึงสภาพการจัดดำเนินการของแต่ละสถาบันที่มีความแตกต่างกันได้ สถาบันอุดมศึกษาจะมีความหลากหลายได้นั้น หลักสูตรหรือโปรแกรมการศึกษาจะเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่ง

บัณฑิตที่จบการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ได้รับการคาดหวังจากสังคมว่าจะเป็นผู้นำชุมชน มีความรู้ความสามารถในด้านวิชาชีพต่างๆ ที่ได้ศึกษามา จะเป็นกำลังที่สำคัญของสังคมในการช่วยพัฒนาประเทศ เพราะล้วนแล้วแต่ได้ศึกษารายวิชาต่างๆทางวิชาชีพ และ ผ่านการศึกษาหลักสูตร

วิชาพื้นฐานในแต่ละสถาบันการศึกษาเพื่อให้เป็นผู้ที่รู้ศาสตร์ต่างๆที่จำเป็นเกี่ยวข้องกับสังคม รู้จักแก้ปัญหาที่ถูกต้องเหมาะสมในการดำเนินชีวิตตลอดจนการรู้จักอยู่ร่วมกัน การช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน และการมีคุณธรรมในการดำเนินชีวิต

ในปัจจุบัน ยังไม่มีการวิจัยเฉพาะเจาะจงในการใช้หลักสูตรและการเรียนการสอนในการจัดการศึกษาวิชาศึกษาทั่วไปแบบบูรณาการซึ่งได้แก่การบูรณาการความรู้เป็นศาสตร์วิชาต่างๆและการจัดกระบวนการเรียนรู้ในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งเป็นกลุ่มมหาวิทยาลัยใหม่ล่าสุด ว่าสามารถตอบสนองถึงแนวทางการจัดการศึกษาตามหมวด 4 มาตราที่ 23 ที่ระบุว่า การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้ คือ

1. ความรู้เกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชนชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทยและระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2. ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน

3. ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา

4. ความรู้ และทักษะด้านคณิตศาสตร์ และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง

5. ความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

สภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ได้กำหนดไว้ตามมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ดังต่อไปนี้ คือ

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

2. ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

4. จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆอย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

5. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ

6. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

มีการดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ หรือการจัดวิธีการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายการศึกษาในหลายประเด็น สถานศึกษาต่างๆล้วนแล้วแต่ต้องเตรียมตัวเพื่อการรับประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาของตนเอง สิ่งหนึ่งที่จะเป็นเครื่องรับประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญของสถานศึกษา มีการจัดทำหลักสูตรการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับการเปิดสอนวิชาต่างๆในสถาบัน และกลุ่มวิชาที่สำคัญกลุ่มหนึ่ง ได้แก่ วิชาศึกษาทั่วไปที่นักศึกษาทุกคนต้องเรียน ไม่ว่าจะเลือกเรียนในรายวิชาเฉพาะ หรือวิชาชีพอื่นๆ และเป็นกลุ่มวิชาที่ต้องบูรณาการความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ ตามมาตรา 23 ที่ระบุไว้ การพัฒนาระบบการเรียนรู้จึงควรคำนึงถึงการพัฒนาให้ผู้เรียนได้รู้จักแสวงหาความรู้และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองอยู่ตลอดเวลา

มหาวิทยาลัยราชภัฏได้เห็นถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาที่ใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน สังคม และ ประเทศในมิติของเศรษฐกิจ สังคม และ การเมือง ทั้งนี้เพราะจากสภาพของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดวิกฤติในหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของคนที่ไม่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง ส่งผลให้คนเกิดการเห็นแก่ตัว ขาดคุณธรรม คนที่ขาดการเรียนรู้ทำให้ออกเกิดปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การปฏิรูปการศึกษาจึงมีความจำเป็นที่จะพัฒนาคนให้ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ และ แข่งขันกันได้ โดยเน้นการเรียนรู้ที่ดีที่สุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏได้คำนึงถึงสภาพปัญหาในการจัดการศึกษาศึกษาทั่วไป เช่น การจัดการที่ยังไม่สอดคล้องและสนองตอบต่อแนวทางปฏิรูปการศึกษา สภาพกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ยังไม่สอดคล้องสนองตอบการพัฒนาคนในยุคสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ การบริหารหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปที่แตกต่างกัน การเรียนการสอนที่บุคลากรที่เกี่ยวข้องยังขาดความเข้าใจในเป้าหมายของการบริหารจัดการ

การบริหารหลักสูตรในระดับอุดมศึกษาที่เกี่ยวกับมาตรฐานการบริหารหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป มีความสำคัญต่อการบริหารกระบวนการเรียนรู้วิชาศึกษาทั่วไป ในปัจจุบันมีการบริหารหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป สรุปได้เป็น 3 รูปแบบใหญ่ๆ (Paitoon Simlarat, 1976: 51-52) คือ

1. การบริหารหลักสูตรโดยภาควิชา ทั้งนี้ภาควิชามีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาเฉพาะสาขา เมื่อรับผิดชอบวิชาศึกษาทั่วไปจึงมักจัดรายวิชาในลักษณะวิชาเบื้องต้นของวิชาเอกและจัดการเรียนการสอนแบบกระจาย กล่าวคือ คณะวิชาต่างๆจะให้แต่ละภาควิชากำหนดรายวิชาศึกษาทั่วไปขึ้นมาตามลักษณะของวิชาในแต่ละภาควิชาแล้วให้นักศึกษาเลือกเรียน

2. ดำเนินงานการบริหารโดยคณะกรรมการวิชาพื้นฐานทั่วไป การบริหารรูปแบบนี้มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด จัดขึ้นเป็นแห่งแรกโดยเชื่อว่าจะบรรลุจุดหมายของวิชาพื้นฐานทั่วไปได้

3. การบริหารโดยหน่วยงานอิสระ การบริหารรูปแบบนี้เป็นการบริหารที่ทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายของวิชาพื้นฐานทั่วไปอย่างแท้จริง

การบริหารหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปที่สามารถจัดการการเรียนรู้แบบบูรณาการเป็นสิ่งจำเป็นต่อคุณภาพของนักศึกษาในแต่ละโปรแกรมหรือสาขาวิชาที่นักศึกษาได้เรียนในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในปัจจุบันมีการบริหารหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปโดยภาควิชาหรือคณะวิชาเป็นส่วนใหญ่ และได้เริ่มต้นพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรหมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป ตามหลักสูตรวิทยาลัยครู ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2536 ของสภาสถาบันราชภัฏ เปลี่ยนชื่อวิชาพื้นฐานทั่วไปมาเป็นวิชาศึกษาทั่วไป (general education) จัดหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปให้มีการบูรณาการความรู้คุณธรรม และกระบวนการเรียนรู้เข้าด้วยกันในวิชาศึกษาทั่วไปโดยมุ่งหวังในการบูรณาการเนื้อหาวิชาให้เชื่อมโยงเข้าด้วยกัน(สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ, 2542) ใช้กระบวนการสอนแบบมีส่วนร่วมเพื่อเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาคน สังคม และประเทศในมิติของเศรษฐกิจ สังคมการเมือง และอื่นๆ โดยมีเป้าหมายของการสร้างคุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์

การจัดการศึกษาวิชาศึกษาทั่วไปเป็นการจัดสาระวิชาหรือสิ่งที่ครุคิดที่สำคัญ บางครั้งอาจเป็นความสนใจส่วนตัวของผู้จัดทำหลักสูตร โดยที่ไม่ได้สนใจถึงสาระที่ควรผสมผสานให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน เป็นปัญหาในการปลูกฝังทักษะการคิด “เป็นหลักสูตรที่เป็นเครื่องมือเป็นตัวตาม และเป็นการกำหนดเพื่อประโยชน์ของสังคมธุรกิจและราชการเป็นหลักสำคัญ (ไพฑูริย์ สินลารัตน์, 2530)” และเป็นการจัดการศึกษา “ที่เน้นเฉพาะสาระวิชา โดยละเลยการปลูกฝังทักษะการคิดให้กับผู้เรียน ทำให้เกิดการคิดตามเนื้อหาวิชาในตำราที่เรียนมาไม่เป็น และไม่สามารถประยุกต์ความรู้ที่ได้รับมาใช้ในสถานการณ์จริง (พรชูลี อาชาวอรุณ, 2542: 37)”

รัฐบาลได้ประกาศนโยบายปฏิรูปการศึกษาตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งความรู้ (knowledge-based society) อันเป็นเงื่อนไขไปสู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ให้คนไทยได้รับโอกาสเท่าเทียมกันที่จะเรียนรู้ การเรียนรู้วิชาศึกษาทั่วไปในสถาบันอุดมศึกษาทั่วไปในขณะนี้จึงเกี่ยวข้องข้องกับการดำเนินการบูรณาการความรู้ที่หลากหลายโดยการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาและเครือข่ายสารสนเทศเข้ามาช่วยดำเนินการก่อให้เกิดสภาพการเรียนรู้ที่สามารถบูรณาการความรู้ได้เร็วกว่าสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผ่านมา ในยุคของ

สังคมสารสนเทศปัจจุบัน การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ไม่มีขีดจำกัดของเรื่องเวลาและสถานที่ ผู้เรียนมีโอกาสและมีทางเลือกที่เรียนรู้จากองค์ความรู้ที่หลากหลาย โดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศ (สถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งชาติ, [สทศช.], 2543; สกศ., 2540ก) ทั้งนี้การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ เช่น การเรียนการสอนทางไกล การเรียนรู้จากตำราอิเล็กทรอนิกส์ (e-books) การรู้สารสนเทศจากการค้นหาแหล่งให้บริการข้อมูล จึงมีความจำเป็นและสอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าวมา ผู้วิจัยได้พิจารณาว่าการศึกษาการพัฒนารูปแบบหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปแบบบูรณาการในมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ตอบสนองแนวทางการจัดการศึกษาในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 น่าจะเป็นวิธีแก้ปัญหาการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัย และส่งผลให้ได้บัณฑิตตามอุดมการณ์สนองต่อการปฏิรูปการศึกษา และสอดคล้องกับสภาพสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ที่เน้นการใช้ความรู้เป็นฐาน สนองต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และ ช่วยแก้ไขปัญหาของบัณฑิตที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะบัณฑิตที่มหาวิทยาลัยราชภัฏมีส่วนรับผิดชอบในการผลิต สามารถเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพที่สังคมต้องการถ้าหากมหาวิทยาลัยราชภัฏมีรูปแบบการบูรณาการหลักสูตรวิชาและการจัดกระบวนการเรียนรู้วิชาศึกษาทั่วไปที่ชัดเจนและสามารถตอบสนองแนวทางจัดการศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้ระบุไว้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัย
2. เพื่อศึกษาสาระและการจัดการศึกษาวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยราชภัฏตามมาตรา 23 และ มาตรา 24 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
3. เพื่อพัฒนารูปแบบหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปแบบบูรณาการในมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปแบบบูรณาการในมหาวิทยาลัยราชภัฏมีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาเฉพาะประชากรในมหาวิทยาลัยราชภัฏจำนวน 40 แห่ง ที่ใช้หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปของสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม คือ

- 1.1 ผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่ง
 - 1.2 นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏที่กำลังศึกษาวิชาศึกษาทั่วไป ในปีการศึกษา 2548
 - 1.3 อาจารย์ผู้สอนวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยราชภัฏที่กำลังสอนวิชาศึกษาทั่วไปทั้ง 13 รายวิชาในปีการศึกษา 2548
 - 1.4 บุคลากรที่เกี่ยวข้อง เช่น คณะกรรมการสภามหาวิทยาลัย
- แบบสอบถามที่ใช้ ตลอดจนรูปแบบที่ได้ จะได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้ต่อไป

2. กรอบความคิดในการพัฒนารูปแบบหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปแบบบูรณาการในมหาวิทยาลัยราชภัฏได้จากการศึกษากรอบแนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาศึกษาทั่วไป แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้ แนวคิดเกี่ยวกับแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน และแนวคิดเกี่ยวกับการบูรณาการ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

รูปแบบ หมายถึง โครงสร้างหรือตัวแบบที่จำลองสภาพความเป็นจริงที่แสดงความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่ง

หลักสูตร หมายถึง แผนของการเรียนการสอนที่ประกอบด้วย จุดมุ่งหมายของการศึกษา วิธีการเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมาย ซึ่งหมายถึง การพิจารณา คัดเลือก จัดรวบรวมและเรียบเรียงเนื้อหาวิชาและประสบการณ์ ตลอดจนการประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีสติปัญญาและคุณธรรม สามารถสร้างเสริมองค์ความรู้คิดวิเคราะห์ได้ และนำความรู้มาแก้ปัญหาและสร้างสรรค์ในส่วนวิชาการ วิชาชีพ และการดำรงชีวิต

การบูรณาการความรู้ หมายถึง วิธีการเชื่อมโยงความรู้ศาสตร์ต่างๆ เพื่อให้เกิดการรู้สารสนเทศที่จำเป็นในชีวิตประจำวันให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน ความสัมพันธ์ของผู้เรียนกับสังคมความรู้และทักษะพื้นฐานด้านต่างๆที่จำเป็น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถประกอบอาชีพและดำรงชีวิตอย่างมีความสุขในสังคมได้

กระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมที่สอดคล้องกับ ความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆอย่าง ได้สัดส่วนสมดุลกัน ในขณะที่เรียน เพื่อให้มีการเรียนรู้เกิดขึ้น โดยการรับสัมผัส การรับรู้ การซักถาม การคิดหา เหตุผล และ การทดลองในการส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่าง ต่อเนื่อง

การเรียนรู้ หมายถึง การปรับเปลี่ยนทัศนคติ แนวคิดและพฤติกรรม อัน เนื่องมาจากการได้รับประสบการณ์ไปในทางที่ดีขึ้น

นิสิตนักศึกษา หมายถึง ผู้ที่เรียนในระดับอุดมศึกษาตามหลักสูตรที่ได้กำหนดไว้

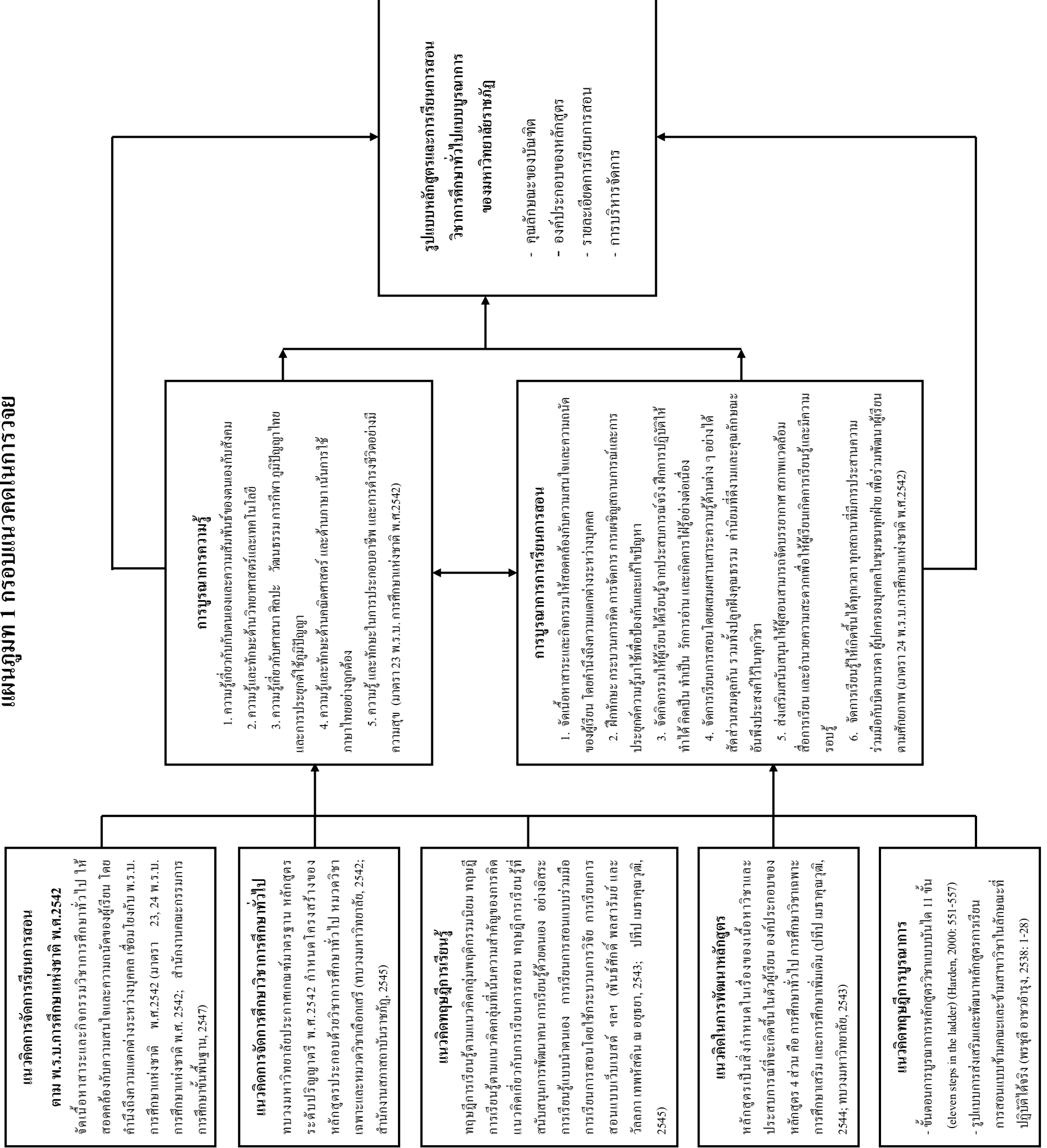
วิชาศึกษาทั่วไป หรือ วิชาการศึกษาทั่วไป หมายถึง วิชาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรอบรู้อย่างกว้างขวาง มีโลกทัศน์ที่กว้างไกล มีความเข้าใจธรรมชาติ ตนเอง ผู้อื่น และ สังคม เป็นผู้ใฝ่รู้ สามารถคิดอย่างมีเหตุผล สามารถใช้ภาษาไทยในการติดต่อสื่อสารความหมายได้ดี มี คุณธรรม ตระหนักในคุณค่าของศิลปะและวัฒนธรรมทั้งของไทยและของประชาคมนานาชาติ สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตและดำรงตนอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี

การพัฒนา รูปแบบหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปแบบบูรณาการ หมายถึง แบบหรือแผนในการพัฒนาลักษณะของการจัดการเรียนการสอน โดยผสมผสานสาระ ความรู้ด้านต่างๆอย่าง ได้สัดส่วนสมดุลกันตามสาระในมาตรา 23 และ มาตรา 24 พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีการปลูกฝังและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในวิชาศึกษาทั่วไป โดยมีวิธีกำหนดคุณลักษณะของบัณฑิต องค์ประกอบของหลักสูตร รายละเอียดของหลักสูตร ตลอดจนการบริหารจัดการหลักสูตร

แหล่งความรู้ หรือ แหล่งการเรียนรู้ หมายถึงผู้ที่ให้ความรู้ บริการความรู้และ ทักษะเกี่ยวกับสาระความรู้ด้านต่างๆ แหล่งการเรียนรู้อาจเป็นตัวบุคคล หรือ สถานที่ หรือ เครื่องมือช่วยค้นที่ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกสถานที่

มหาวิทยาลัยราชภัฏ หมายถึงมหาวิทยาลัยที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติ มหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 จำนวน 40 แห่งสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสาร รายงานการวิจัย ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และ แหล่งข้อมูล อื่นๆทั้งในประเทศและต่างประเทศ สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ 7 กรอบแนวคิด คือ 1) แนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 2) แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตร 3) แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาศึกษาทั่วไป 4) แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน 5) แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้ 6) แนวคิดเกี่ยวกับแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้เพื่อสนับสนุนกระบวนการจัดการเรียนรู้ และ 7) แนวคิดเกี่ยวกับการบูรณาการ ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. แนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

การเรียนการสอนในสังคมสารสนเทศปัจจุบัน มีสภาพเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างรวดเร็ว ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน นับตั้งแต่ผู้วางนโยบายการศึกษา ผู้บริหารการศึกษา ผู้สอน และผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ จำเป็นต้องปรับกระบวนการเรียนรู้สามารถป้องกันปัญหาให้สอดคล้องทันการณกับการเปลี่ยนแปลงไปของสังคม

สภาพสังคมไทยในปัจจุบันเผชิญกับสภาพปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจ วิกฤติทางสังคม ซึ่งมีผลมาจากการจัดการศึกษา การดำเนินการแก้ไขปัญหาของสังคมในปัจจุบันจึงมุ่งเน้นในการกำหนดคุณสมบัติของการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2545-2559) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545: 50) และมาตรา 6 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (Office of the National Education Commission, 2003: 4) ที่ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ(2545) จึงได้อัญเชิญแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ โดยยึดหลักทางสายกลาง เพื่อให้ประเทศรอดพ้นจากวิกฤติ สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง และนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุล มีคุณภาพและยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และสถานการณ์เปลี่ยนแปลงต่างๆ ขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ ให้มีสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (2542:12-16) ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาไว้ในหมวด 4 ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ วิธีการจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา

หลักสูตรในสถาบันระดับอุดมศึกษามีโครงสร้างที่เอื้ออำนวยต่อแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าว คือ การจัดกระบวนการเรียนรู้ในหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป เพื่อสนองตอบความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาที่ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 , 2542: 5) รายละเอียดแนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตร มีดังต่อไปนี้

2. แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตร

หลักสูตรเป็นปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในสถาบันการศึกษา ทั้งนี้เพราะสถานศึกษาทุกระบบมีหน้าที่จัดดำเนินการให้ครอบคลุมภารกิจทั้ง 6 ด้าน ดังต่อไปนี้ (พรชูลี อชาวอำรุง, 2546: 40 -44) คือ

1. การวิจัยเพื่อพัฒนาและสร้างองค์ความรู้
2. จัดการเรียนการสอนและฝึกอบรม เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์
3. รับผิดชอบดูแล แก้ปัญหา ร่วมมือ และส่งเสริมให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชน และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
4. คุ้มครองรักษา สืบสาน รังสรรค์ เผยแพร่วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย
5. สนับสนุนการเรียนรู้ขั้นสูง และการศึกษาตลอดชีวิต
6. การให้ความช่วยเหลือและร่วมมือกันจัดการศึกษาทุกระดับ

หลักสูตรในระดับอุดมศึกษาจึงควรมีแนวทางในการดำเนินงานภารกิจให้ครอบคลุมภารกิจทั้ง 6 ด้านดังกล่าวและควรมีการติดตามการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน (สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี, 2545: 5) เพื่อให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงไปของสังคมและผู้เรียน เช่น

1. สร้างหลักสูตรใหม่ที่มองลักษณะบัณฑิตและความคาดหวังในบัณฑิตที่เป็นองค์รวม ไม่แยกการเรียนรู้เป็นรายวิชา แต่ควรพัฒนาเป็นชุดวิชาที่เชื่อมโยงแนวความคิดและหลักวิชาต่างๆ เพื่อการเรียนรู้ความจริงและการสร้างสรรค์ปัญญา และคุณความดีหรือจิตวิญญาณ

2. สร้างหลักสูตรใหม่ในระดับปริญญาตรีที่มีความสมบูรณ์และบูรณาการความรู้หรือภูมิปัญญา วิธีการดำเนินชีวิตและความสามารถในวิชาชีพ ที่มุ่งการฝึกคนและการปฏิบัติคนที่สามารถออกไปทำงานได้จริง ตรงกับสภาพจริงของการทำงาน
3. ลักษณะหลักสูตรที่สะท้อนความเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ควรมีชุดวิชาการแก้ปัญหาของสังคม ชุดวิชาท้องถิ่นและการพัฒนาท้องถิ่น เป็นต้น
4. กระบวนการเรียนรู้ต้องปรับเปลี่ยนจากการถ่ายทอดความรู้เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ระหว่างผู้เรียนกับคณาจารย์ และระหว่างผู้เรียนกับผู้คนในสังคม
5. กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกปฏิบัติ การทำได้ คิดได้ ตรงกับมาตรฐานการเรียนรู้
6. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้ การออกแบบหลักสูตรที่คำนึงถึงความต้องการของท้องถิ่น การเรียนรู้จากชาวบ้าน
7. คณาจารย์ต้องกระตุ้นหรือสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนเกิดความต้องการในการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเกิดพลังถึงขั้นร้อนวิชาที่จะออกไปวางแผนและแก้ปัญหาต่างๆ ได้

3. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาศึกษาทั่วไป

การกำหนดแนวการจัดการศึกษาตามหมวด 4 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นการกำหนดเป้าหมายที่ให้ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้มีแนวทางในการจัดให้เกิดองค์ความรู้ให้เกิดขึ้นดังกล่าว และสอดคล้องกับแนวคิดที่เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรในระดับอุดมศึกษาที่เกี่ยวกับมาตรฐานการบริหารหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป ในต่างประเทศมีการกำหนดมาตรฐานและวางมาตรการเกี่ยวกับการศึกษาทั่วไปว่าเป็นวิชาที่นักศึกษาทุกคนต้องเกี่ยวข้องเพื่อเสริมศักยภาพในการเรียนรู้และมุ่งเน้นในเชิงปฏิบัติให้มากขึ้น (Association of American Colleges and Universities, 2002)

สำหรับประเทศไทย ทบวงมหาวิทยาลัย (2543) ได้ประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่องเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2542 เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของเกณฑ์การรับรองวิทยฐานะและมาตรฐานการศึกษา กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรประกอบด้วยวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะ และ หมวดวิชาเลือกเสรี โดยมีคำอธิบายเกี่ยวกับหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ดังนี้

หมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมายถึง วิชาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรอบรู้อย่างกว้างขวาง มีโลกทัศน์ที่กว้างไกล มีความเข้าใจธรรมชาติ ตนเอง ผู้อื่น และ สังคม เป็นผู้ใฝ่รู้ สามารถคิดอย่างมีเหตุผล สามารถใช้ภาษาไทยในการติดต่อสื่อสารความหมายได้ดี มีคุณธรรม ตระหนักในคุณค่าของศิลปะและวัฒนธรรมทั้งของไทยและของประชาคมนานาชาติ สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตและดำรงตนอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี ในการจัดวิชาศึกษาทั่วไป อาจจัดจำแนกเป็น รายวิชา หรือ ลักษณะบูรณาการใดๆก็ได้ โดยผสมผสานเนื้อหาวิชาที่ครอบคลุมสาระของกลุ่มวิชา สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ภาษา และกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์ในสัดส่วนที่เหมาะสม

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของวิชาศึกษาทั่วไป โดยให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏได้พัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้โดยคำนึงถึงการจัดหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปเป็นหลักสูตรที่มุ่งเสริมสร้างความเป็นบัณฑิตความเป็นมนุษย์และพลเมืองดี ให้มีความสำนึกในการฝึกฝนพัฒนาตน ใฝ่รู้ เจริญองกาม ด้านร่างกาย จิตใจ ปัญญา และสังคม เข้าถึงความบรรสาน สอดคล้องของความรู้ ปัญญา ความดีงาม คุณธรรม จริยธรรม และความสุขในการดำเนินชีวิต (มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, 2546: 388-391) ทั้งนี้โดยให้มีการบูรณาการความรู้ คุณธรรม และกระบวนการเรียนรู้เข้าด้วยกันในวิชาศึกษาทั่วไปทั้ง 13 รายวิชา โดยใช้กระบวนการสอนแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของบัณฑิตที่ต้องการ วิชาศึกษาทั่วไปประกอบด้วย เนื้อหาสาระของ 4 กลุ่มวิชา ได้แก่กลุ่มวิชาภาษาและการสื่อสาร กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยจัดบูรณาการเนื้อหาสาระเข้าด้วยกัน เพื่อให้เห็นการเชื่อมโยงขององค์ความรู้และการใช้ประโยชน์ เป็นรายวิชาที่ทุกคนต้องเรียน ทั้งในระดับอนุปริญญาและปริญญาตรี

แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้ในการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาจึงเน้นจัดการให้ศึกษาในรายวิชาศึกษาทั่วไป เพราะเป็นรายวิชาบังคับที่นักศึกษาทุกคนต้องเรียนในแต่ละมหาวิทยาลัยโดยมีวิธีการจัดการเรียนการสอนดังต่อไปนี้

4. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ นั้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 24 ได้ระบุว่า ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา
3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง
4. จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆอย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

5. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ

6. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

จากการสรุปความสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่เน้นการจัดกระบวนการเรียนรู้และมาตราที่เกี่ยวข้อง (2542: 14 –18) ได้สาระโดยสรุปว่า การจัดการศึกษาและฝึกอบรมต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ การจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการในเรื่องต่างๆ มีการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยให้ดำเนินการจัดเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน เน้นการฝึกทักษะกระบวนการคิด ให้เรียนรู้จากประสบการณ์ได้จริง รวบรวมความรู้จากผู้รู้ ปราชญ์ชาวบ้านและเครือข่ายข้อมูลข่าวสาร สามารถดำเนินการวิเคราะห์หัวข้อเรื่องของเนื้อหาสาระที่ใช้สอนในวิชาศึกษาทั่วไปได้

การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ดี เช่น การสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ด้วยกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้คุณธรรม จัดทำแนวปฏิบัติกิจการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมในการจัดกิจกรรมนิสิตนักศึกษา การจัดกิจกรรมการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ก่อให้เกิดผลดีต่อคุณภาพของบัณฑิตที่จบจากสถาบันระดับอุดมศึกษา และเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทย

การจัดการเรียนการสอนที่ดี จำเป็นต้องรู้แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีทฤษฎีที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ที่สำคัญๆ สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้

5. แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้

จากสภาพการเรียนการสอนในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไป สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนรูปแบบการให้การศึกษาที่เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย เนื่องจากสังคมโลกในปัจจุบันอยู่ในยุคของสังคมสารสนเทศ เป็นโลกที่ไร้พรมแดน สถาบันการศึกษาในปัจจุบันจึงเปลี่ยนแปลงวิธีการจัดการศึกษาในเรื่องการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและระบบสื่อสารทางไกลหลากหลายประเภท ก่อให้เกิดกระบวนการสะสมบุคลากรที่มีความรู้ และ การสะสมข้อมูลข่าวสาร มีการพัฒนาองค์การให้เป็น องค์การการเรียนรู้ (learning organization) ซึ่งจะมีส่วนสำคัญในการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์การทุกระดับ ทั้งระดับบุคคล ระดับกลุ่ม และ ระดับองค์การให้เกิดขึ้นพร้อมๆกัน

(อรจริชัย ตะกั่วทุ่ง, 2544: 270-274) แนวโน้มในการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้บัณฑิตมีความรู้ในศาสตร์หลายศาสตร์ (multidisciplinary) มีการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นการสร้างกระบวนการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนความคิด ข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีร่วมกัน โดยใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทต่างๆ มาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อก่อให้เกิดการสร้างความรู้ใหม่ๆ จากองค์ความรู้พื้นฐาน เพื่อสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมฐานความรู้ (knowledge based society) ให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2547ก: 8-9) การนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในการให้การศึกษาในประเทศที่พัฒนาแล้วนั้น ได้ก่อให้เกิดคุณประโยชน์อย่างเอนกอนันต์ แต่ประเทศที่กำลังพัฒนาอยู่นั้น จะต้องหาเทคโนโลยีเหล่านี้มาก่อน จึงจะปรับปรุงการศึกษาของตนได้ อย่างไรก็ตาม การศึกษาในประเทศที่กำลังพัฒนาจะก้าวหน้าได้ก็ด้วยการใช้เทคโนโลยีเท่านั้น จึงจะก้าวไปทันกับเหตุการณ์ (สุกรี รอดโพธิ์ทอง, 2544: 228-230) ในทางปฏิบัติ อาจใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาหลายด้านด้วยกัน เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอน มัลติมีเดีย คอมพิวเตอร์เพื่อการจัดการศึกษา คอมพิวเตอร์เพื่อการบริหารจัดการด้านการเรียนการสอนคอมพิวเตอร์เพื่อการให้บริการสืบค้นและรับส่งข้อมูลข่าวสาร การศึกษาทางไกล งานห้องสมุดและฐานข้อมูลการศึกษา งานออกแบบและกราฟฟิก งานผลิตสื่อการสอน การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาเกี่ยวข้องช่วยก่อประโยชน์ในการบูรณาการความรู้วิชาต่างๆ เข้าด้วยกันได้

มีแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้หลายแนวคิดที่อธิบายถึงธรรมชาติการเรียนรู้และปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้ แต่แนวคิดที่ได้รับความนิยมและแพร่หลายมากคือแนวคิดของพฤติกรรมนิยมและแนวคิดของกลุ่มความรู้ความเข้าใจที่เน้นความสำคัญของการคิด ส่วนแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่นิยมนำมาใช้ในการเรียนการสอนได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาบัณฑิต (พันธ์ศักดิ์ พลสารัมย์ และ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2543: 8 - 38)

การนำทฤษฎีการเรียนรู้ที่หลากหลายเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้สอนในระดับอุดมศึกษา เนื่องจากรูปแบบการเรียนรู้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม สภาพการเรียนการสอนมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วจากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้ ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่นำไปใช้ในการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาได้แก่ การเรียนการสอนแบบร่วมมือ การเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัย การเรียนการสอนแบบเว็บเบส (ปทีป เมธาคณวุฒิ, 2544: 13-74)

การจัดกระบวนการเรียนการสอนแนวใหม่จึงต้องอาศัยแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ที่หลากหลาย ที่สามารถนำมาใช้สนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. แนวคิดเกี่ยวกับแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้

จากการที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้เน้นให้มีการจัดสภาพการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้สถาบันการศึกษาต่างๆปรับกระบวนการทัศน์ (paradigm) ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน เน้นในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศที่หลากหลาย ให้ความสำคัญต่อการใช้สารสนเทศ เทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนใช้แหล่งทรัพยากรสารสนเทศต่างๆเพื่อนำมาสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งต่างมุ่งนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในกระบวนการเรียนการสอน เช่น มหาวิทยาลัยรามคำแหง ได้ใช้ระบบการเรียนการสอนผ่านเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น อินเทอร์เน็ต วิดีโอเทปบันทึกการสอนให้กับวิทยาเขตทั้งหมด 14 วิทยาเขตทั่วประเทศ โดยบรรจุความรู้และคำบรรยายในวิชาต่างๆลงอินเทอร์เน็ต เพื่อให้บุคคลภายนอกสามารถศึกษาได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย แต่หากต้องการใบปริญญาบัตรต้องมาสอบที่มหาวิทยาลัย ซึ่งการทำลักษณะนี้ถือว่าเปิดโอกาสทางการศึกษาให้กับประชาชนทุกคน(รังสรรค์ แสงสุข, 2543)

ระบบอินเทอร์เน็ตจึงมีบทบาทต่อการจัดการความรู้ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนการสอนสามารถแปลงให้อยู่ในรูปของสารสนเทศที่มีความหมายต่อการสร้างความรู้ โดยมีส่วนในการสนับสนุนกิจกรรมการสร้างและแลกเปลี่ยนความรู้ให้กับองค์กร กิจกรรมที่สำคัญมีดังนี้ (โกศล ดีศีลธรรม, 2546: 28-29) คือ การจัดหาข้อมูลและสารสนเทศ เครือข่ายแผนที่ของผู้เชี่ยวชาญ การแบ่งปันความรู้ และการบันทึกประสบการณ์

กระบวนการบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอนเป็นวิธีการที่ตอบสนองการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีแนวคิดเกี่ยวกับการบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอนที่สามารถนำมาจัดทำเป็นแนวทางในการบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปได้

7. แนวคิดเกี่ยวกับการบูรณาการ

การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนตามหลักการอุดมศึกษา อาจแยกเป็นประเภทหลักๆได้ 3 ประเภท โดยยึดความเป็นสาขาวิชาด้านหนึ่ง และลักษณะสหสาขาวิชาอีกด้านหนึ่ง โดยมีประเภทบูรณาการ (integrated) ซึ่งเชื่อมโยงพัฒนาจากสาขาวิชาสู่สหสาขาวิชา (พรชูลี อาชวอรุ่ง, 2538: 12)

การบูรณาการ หมายถึง การเชื่อมโยงกันระหว่างความรู้จากศาสตร์ต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ที่สามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาในการทำงาน ส่วนหลักสูตรบูรณาการมีความหมายถึงการผสมผสานและการเชื่อมโยงเนื้อหาในหลักสูตรตั้งแต่สองวิชาขึ้นไป นำมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนใหม่เพื่อให้เกิดเป็นองค์ความรู้สำหรับนำไปใช้ในการเสริมสร้างสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือใช้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันให้สำเร็จไปได้ด้วยดี

ในหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้ระบุไว้ในมาตรา 23 ว่า การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้ คือ

1. ความรู้เกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชนชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทยและระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2. ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน

3. ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา

4. ความรู้ และทักษะด้านคณิตศาสตร์ และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง

5. ความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

การกำหนดแนวทางทั้ง 5 ข้อ เป็นการกำหนดเป้าหมายที่ให้ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ได้มีแนวทางในการจัดการบูรณาการความรู้ให้เป็นสหสาขาวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ทั้งนี้มีวิธีการบูรณาการที่สามารถนำมาปฏิบัติการได้ โดยฮาร์เดิน(Harden, 2000: 551-557) ได้แบ่งขั้นตอนการบูรณาการของสภาพหลักสูตรวิชาที่สอนอยู่ในปัจจุบันว่ามีสภาพของการบูรณาการเปรียบเหมือนขั้นตอนของการเดินขึ้นบันได 11 ขั้น (eleven steps in the ladder) ได้แก่ 1. ความเป็นอิสระของศาสตร์ (isolation) 2. การเริ่มตระหนักในความสัมพันธ์ (awareness) 3. การประสานสัมพันธ์ (harmonization) 4. การผนึกเข้าด้วยกัน (nesting) 5. การร่วมมือซึ่งกันและกัน (temporal coordination) 6. การแบ่งปัน (sharing) 7. การเกี่ยวโยงซึ่งกันและกัน (correlation) 8. การสอนเสริมให้สมบูรณ์ (complementary) 9. การเรียนแบบสหสาขาวิชา (multi-disciplinary) 10. การเรียนแบบคาบสาขาวิชา (inter- disciplinary) และ 11. การเรียนข้ามสาขาวิชา (trans- disciplinary)

พรชูลี อาชวอรุง (2538: 1-28) ได้เสนอแนวทางรูปแบบการส่งเสริมและพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนแบบข้ามคณะและข้ามสาขาวิชาในลักษณะที่ปฏิบัติได้จริง ให้แนวทางในการบูรณาการ โดยควบคุมประเด็นหลักๆ ซึ่งเป็นขั้นตอนต่อเนื่องกัน และจำเป็นต่อการเกิดสัมฤทธิ์ผลที่แท้จริง 5 ประเด็นหลัก คือ

1. ความสำคัญของหลักสูตรการเรียนการสอนข้ามคณะ และข้ามสาขาวิชา
2. ลักษณะความแตกต่างคล้ายคลึงของหลักสูตร และการสอน แบบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
3. ปัญหาและอุปสรรค ในการจัดหลักสูตรข้ามคณะ และข้ามสาขาวิชา

4. แนวทางการจัดหลักสูตรและการสอนสหสาขาวิชาตามรูปแบบ

5. ขั้นตอนการปฏิบัติตามรูปแบบ

จากกรอบแนวคิดในการวิจัยในแนวคิดใหญ่ๆ 7 กรอบแนวคิด คือ 1) แนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 2) แนวคิดเกี่ยวกับการบูรณาการ 3) แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตร 4) แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาศึกษาทั่วไป 5) แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน 6) แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้ 7) แนวคิดเกี่ยวกับแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้เพื่อสนับสนุนกระบวนการจัดการเรียนรู้ สามารถสรุปได้ว่ามีความเชื่อมโยงซึ่งกันและกันเป็นระบบก่อให้เกิดรูปแบบการบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอนสำหรับวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ตอบสนองแนวทางการจัดการศึกษาในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นมหาวิทยาลัยใหม่ที่ต้องพัฒนาในเรื่องของระบบการเรียนการสอนในแนวใหม่ การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้วิชาศึกษาทั่วไปแบบบูรณาการจึงเป็นสิ่งจำเป็นในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของบัณฑิตที่กำลังศึกษาอยู่ในแต่ละมหาวิทยาลัยราชภัฏ และตอบสนองแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยให้ประโยชน์ดังนี้

1. ได้ทราบสภาพและปัญหาในการจัดหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัย
2. ได้ทราบสาระและการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปตามมาตรา 23 และมาตรา 24 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
3. ได้รูปแบบหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปแบบบูรณาการในมหาวิทยาลัยราชภัฏ
4. อาจารย์มหาวิทยาลัยได้แนวทางในการใช้หลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปแบบบูรณาการเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้และคุณธรรม